

Bo von Eyben
Peter Mortensen

Lærebog i Obligationsret II

Personskifte i skyldforhold
Fordringers ophør
Hæftelsesformer

5. udgave

 KARNOV
GROUP

Bo von Eyben og Peter Mortensen
Lærebog i Obligationsret II
5. udgave, 1. oplag
© Karnov Group Denmark A/S, København 2022

ISBN 978-87-619-4362-0

Omslag: Axel Surland, Ljungbyhed
Sats: Integra, Indien
Tryk: Drukarnia WDS, Sandomierz, Polen

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node. Alle rettigheder forbeholdes.

Indholdsfortegnelse

Del 3: Personskifte i skyldforhold. Fordringers ophør. Hæftelsesformer 15

Kapitel 11

Debitorskifte	17
1. Om personskifte – terminologi	17
2. Hovedreglen om debitorskifte	19
2.1. Debitorskifte kræver kreditors samtykke	19
2.2. Særligt om gensidigt bebyrdende kontrakter	22
3. Aftaler om debitorskifte	24
3.1. Aftaler i almindelighed	24
3.1.1. Aftaleindgåelse og fortolkning	24
3.1.2. Debitorskifte aftalt mellem den oprindelige debitor og kreditor	25
3.1.3. Kort om tredjemandsløfter	27
3.1.4. Debitorskifte aftalt mellem den oprindelige og den nye debitor	28
3.1.5. Debitorskifte aftalt mellem den nye debitor og kreditor	29
3.2. Retsstillingen efter et gyldigt debitorskifte	30
3.3. Retsstillingen ved et debitorskifte uden samtykke eller med ugyldigt samtykke	32
4. Særlige tilfælde af debitorskifte	33
4.1. Gældsovertagelse ved pant i fast ejendom – TL § 39	34
4.2. Automatisk debitorskifte	35
4.2.1. Arv og hensidten i uskiftet bo	36
4.2.2. Rettigheder, der påhviler fast ejendom som sådan, og overgår fra ejer til ejer (ejendomsbyrder)	37
4.2.3. Konkursbehandling	38

Kapitel 12

Kreditorskifte	41
1. Hovedreglen: Fri overførlighed og undtagelser herfra	41
1.1. Fri overførlighed	41

1.2.	Begrænsninger i overførligheden.	43
1.2.1.	Begrænsninger af hensyn til kreditor.	44
1.2.2.	Begrænsninger af hensyn til debitor	46
1.2.2.1.	Kreditors personlige egenskaber har afgørende betydning for debitor.	46
1.2.2.2.	Retten efter en gensidigt bebyrdende aftale	47
1.2.3.	Begrænsninger ved debtors dispositive handling.	53
1.2.3.1.	Båndlæggelse.	53
1.2.3.2.	Begrænsninger ved aftale	54
2.	Gældsbrevsloven – simple og negotiable fordringer	56
2.1.	Terminologi: Simple eller negotiable fordring?.	56
2.2.	Hvornår er et gældsbrev negotiable?	57
2.3.	Særligt om tinglyste digitale gældsbreve (pantebreve)	59
2.4.	Definition af et gældsbrev.	60
3.	Debtors retsstilling over for den oprindelige kreditor	61
4.	Retsforholdet mellem kreditor/overdrager og erhververen.	63
5.	Overdragelse af simple fordringer.	64
5.1.	Debtors indsigelser over for erhververen	64
5.1.1.	Hvilke indsigelser kan debitor gøre gældende?	64
5.1.2.	Undtagelser – indsigelser, der fortabes.	67
5.1.3.	Debtors indsigelser over for kreditors egne kreditorer	69
5.2.	Betalingslegitimation.	70
5.2.1.	Betaling til kreditor/overdrager	70
5.2.2.	Betaling til erhververen	74
5.3.	Omsætningsbeskyttelse og prioritetsstilling	75
5.3.1.	Indledning.	75
5.3.2.	Simple papirgældsbreve og -fordringer	76
5.3.2.1.	Gyldighed, beskrivelseskrav m.v.	76
5.3.2.2.	Sikringsakten ved overdragelse til eje eller sikkerhed.	78
a.	Denunciationens funktion.	79
b.	Denunciationens indhold	80
c.	Denunciationens afsender	83
d.	Denunciationens adressat	85
e.	Tidspunktet for denunciationens retsvirkninger.	88
5.3.2.3.	Sikringsakten ved kreditorens udlæg og ved konkurs.	91

5.3.2.4. Kort om factoring.	91
5.3.3. Tinglyste digitale simple gældsbreve (pantebreve)	94
5.3.4. Tinglyst underpant i digitale ejerpantebreve	94
6. Overdragelse af negotiable fordringer.	95
6.1. Almindelige regler om omsætningsgældsbreve.	95
6.1.1. Debtors indsigelser over for erhververen	95
6.1.1.1. Det almindelige udgangspunkt	95
6.1.1.2. Betingelserne for erhververens ekstinktion	98
a. Papirgældsbreve – grundbetingelserne i gbl. § 15	98
1° Overdragelse.	99
2° Erhvervet ret	100
3° Fået i hænde.	100
4° God tro.	101
b. Tinglyste digitale negotiable gældsbreve	102
6.1.1.3. Svage indsigelser, gbl. § 15	103
6.1.1.4. Stærke indsigelser, gbl. §§ 16 og 17	107
6.1.2. Betalingslegitimation	109
6.1.2.1. Negotiable papirgældsbreve	109
a. Ihændehaberens særlige retsstilling.	109
b. Debtors pligt til at betale til ihændehaberens	111
c. Debtors frigørelse ved betaling til ihændehaberens	113
d. Debtors frigørelse ved betaling til kreditor/overdrager	113
6.1.2.2. Tinglyste digitale negotiable gældsbreve.	114
6.1.3. Omsætningsbeskyttelse og prioritetsstilling.	116
6.1.3.1. Negotiable papirgældsbreve	117
a. Gyldighed, beskrivelseskrav m.v.	117
b. Sikringsakten ved overdragelse til eje eller sikkerhed	117
c. Sikringsakten når kreditors egne kreditorer foretager udlæg og når kreditor går konkurs	123
6.1.3.2. Tinglyste digitale negotiable gældsbreve	123
6.2. Andre negotiable dokumenter	124

Kapitel 13

Ophørsmåder	127
1. Indledning – oversigt over ophørsmåder	127
2. Opfyldelse og surrogater herfor	130
2.1. Fuldstændig opfyldelse	130
2.2. Delvis opfyldelse	133
2.2.1. Afdrag	133
2.2.2. Efterbetaling	135
2.3. Tilbagesøgning	142
2.3.1. Problemstillingen	142
2.3.2. Afvejning af momenter	145
2.3.3. Særligt om retsvildfarelse	152
2.3.4. Reklamation og passivitet	158
2.4. Opfyldelsessurrogater	159
3. Eftergivelse	161
4. Modregning	163
4.1. Modregning som ophørsmåde	163
4.2. Konnekse eller ikke-konnekse fordringer	166
4.3. Almindelige betingelser for modregning	167
4.3.1. Gensidighed mellem hoved- og modfordring. ...	167
4.3.1.1. Hvornår foreligger gensidighed?	167
4.3.1.2. Tvivl om parternes identitet	168
a. Koncerner af selskaber	168
b. Offentlige myndigheder	169
4.3.1.3. Gensidighed, når hovedfordringen er overdraget	170
a. Simple hovedfordringer	171
b. Negotiable hovedfordringer	173
4.3.2. Udjævnelige (komputable) fordringer	174
4.3.3. Modfordringen skal være retskraftig	175
4.3.4. Afviklingsmodne fordringer	176
4.3.5. Omtvistede modfordringer (likvid modfordring) ...	176
4.3.6. Modregnerens erklæringsafgivelse	179
4.4. Begrænsninger i modregningsadgangen	180
4.4.1. Aftaler og kutyper	180
4.4.2. Aftale om effektiv betaling	180
4.4.3. Beskyttede hovedfordringer	182
4.4.3.1. Hovedfordringer, der er fritaget for udlæg og/eller øremærket til bestemte formål	182

4.4.3.2. Beskyttelse af hensyn til hovedmandens forhold	183
4.4.4. Uretmæssigt fremskaffet modregningsadgang . .	184
4.5. Udvidelser af modregningsadgangen ved konnektse fordringer.	184
4.5.1. Gensidighed mellem hoved- og modfordring? . . .	185
4.5.2. Udjævnelige (komputable) fordringer?	186
4.5.3. Skal modfordringen være retskraftig?	186
4.5.4. Afviklingsmodne fordringer?	187
4.5.5. Omtvistede modfordringer (likvid modfordring)?	187
4.5.6. Modregnerens erklæringsafgivelse?	189
4.5.7. Ret til effektiv betaling?	189
5. Ikke-udøvelse af retten	190
5.1. Forholdet mellem forskellige passivitetsregler	190
5.2. Prækclusion og fristregler	193
5.3. Passivitet	195
5.4. Forældelse	202
5.4.1. Baggrunden for FOL	202
5.4.2. Lovens anvendelsesområde	204
5.4.3. Den almindelige forældelsesfrist	208
5.4.3.1. Hovedreglen om 3-års forældelse	208
5.4.3.2. Begyndelsestidspunktet	210
a. Almindelige regler	210
b. Særlige regler	216
5.4.4. Suspension og absolutte frister.	219
5.4.4.1. Suspension	219
a. Grundlaget for suspension	219
b. Særligt om skattekrav m.v.	223
c. Særligt om erstatningskrav	225
d. Særligt om retsvildfarelse	229
5.4.4.2. Andre hindringer	232
5.4.4.3. Den absolutte frist	233
5.4.5. Længere forældelsesfrister	237
5.4.5.1. Særligt retsgrundlag	237
5.4.5.2. Pengelån	239
5.4.5.3. Andre særregler	241
5.4.6. Afbrydelse af forældelse.	242
5.4.6.1. Indledning.	242
5.4.6.2. Skylderkendelse	243

5.4.6.3. Retslige skridt	245
5.4.6.4. Foreløbig afbrydelse	248
5.4.7. Retsvirkninger af forældelse.	253
5.4.7.1. Ophørsvirkning.	253
5.4.7.2. Accessoriske virkninger	253
5.4.8. Specielle forældelsesregler	255
5.4.8.1. Særregler i forbindelse med henvisninger til FOL	255
5.4.8.2. Udfyldning med FOL's regler.	257

Kapitel 14

Hæftelsesformer	261
1. Begrebet hæftelse	261
1.1. Debitors personlige hæftelse	261
1.2. Fælles hæftelse for flere debitorer	262
2. Fordringer med flere hæftende debitorer	263
2.1. Solidarisk hæftelse.	264
2.1.1. Fuldstændig solidarisk hæftelse	264
2.1.2. Delvis solidarisk hæftelse	265
2.1.3. Direkte eller subsidiær solidarisk hæftelse.	266
2.1.4. Accessorisk hæftelse	266
2.2. Pro rata hæftelse	266
2.3. Begrænset eller ubegrænset hæftelse	268
2.4. Regres mellem flere debitorer, der hæfter sammen.	268
3. Eksempler på hæftelsen i forskellige skyldforhold med flere debitorer.	270
3.1. Hæftelsen i kontraktsforhold	270
3.2. Hæftelsen i deliktsforhold	271
3.3. Hæftelsen for juridiske personer.	273
3.3.1. Indledning og afgrænsning af fremstillingen.	273
3.3.2. Interessentskaber og sameje	274
3.3.3. Kommanditselskaber	276
3.3.4. Aktie- og anpartsselskaber m.v.	277
3.3.5. Partrederier.	278
4. Særligt om kaution	279
4.1. Begreberne kaution og personlig sikkerhed	279
4.2. Kautionsformer.	282
4.2.1. Regelgrundlaget	282
4.2.2. Inddelingsgrundlaget	282

4.2.3.	Inddeling efter ydelsestiden	283
4.2.3.1.	Simpel kaution	283
4.2.3.2.	Selvskyldnerkaution	284
4.2.4.	Inddeling efter, hvad kautionen sikrer	286
4.2.4.1.	Udgangspunktet: Fuldstændig kaution. . .	286
4.2.4.2.	Begrænset kaution	286
4.2.4.3.	Delkaution	287
4.2.4.4.	Tabskaution	288
4.2.4.5.	Efterkaution og kontrakaution	289
4.2.4.6.	Lovbestemte begrænsninger af kautionens sikkerhed over for kreditor. . .	289
a.	Lov om finansiel virksomhed	290
b.	Aftaleretlige begrænsninger – kort om alskyldserklæringer	292
4.3.	Kautionisters regresret	294
4.3.1.	Kautionistens regres mod hovedmanden.	294
4.3.2.	Regres mellem flere kautionister indbyrdes	299
4.3.2.1.	Om sondringen mellem samkaution og medkaution	299
4.3.2.2.	Overskuds- eller brøkdelsregres?	301
4.3.2.3.	Kort om tabsfordelingen ved regres mellem flere kautionister	302
Forkortelser		307
Litteraturliste		309
Lovregister		313
Domsregister		319
Stikordsregister		327